

A szájhigiénié helye a mozgássérültek mindennapjaiban

Az orvosi rehabilitációban részesülő speciális ellátást igénylő betegek fogászati ellátása
Online konferencia – 2023. március 8.

Dr. Putz Miklós

OMINT-OORI Gerincvelősérültek Rehabilitációs Osztálya

Kovács Nikolett

OMINT-OORI Központi ergoterápia

fogászati klasszifikáció

Intézetek együttműködése

A mozgáskorlátozott ember

team munka

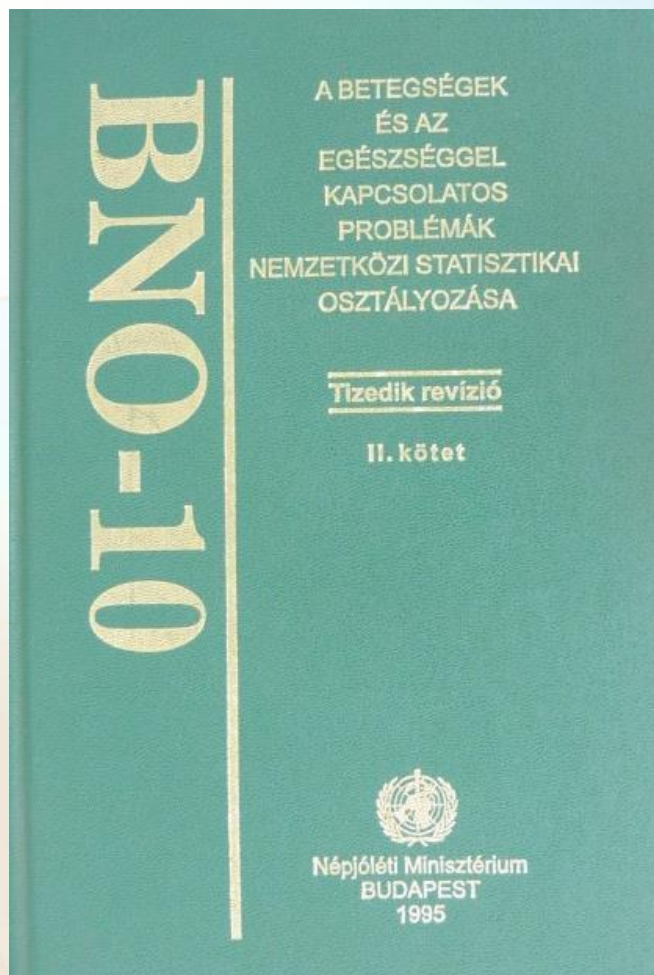
orális státusz

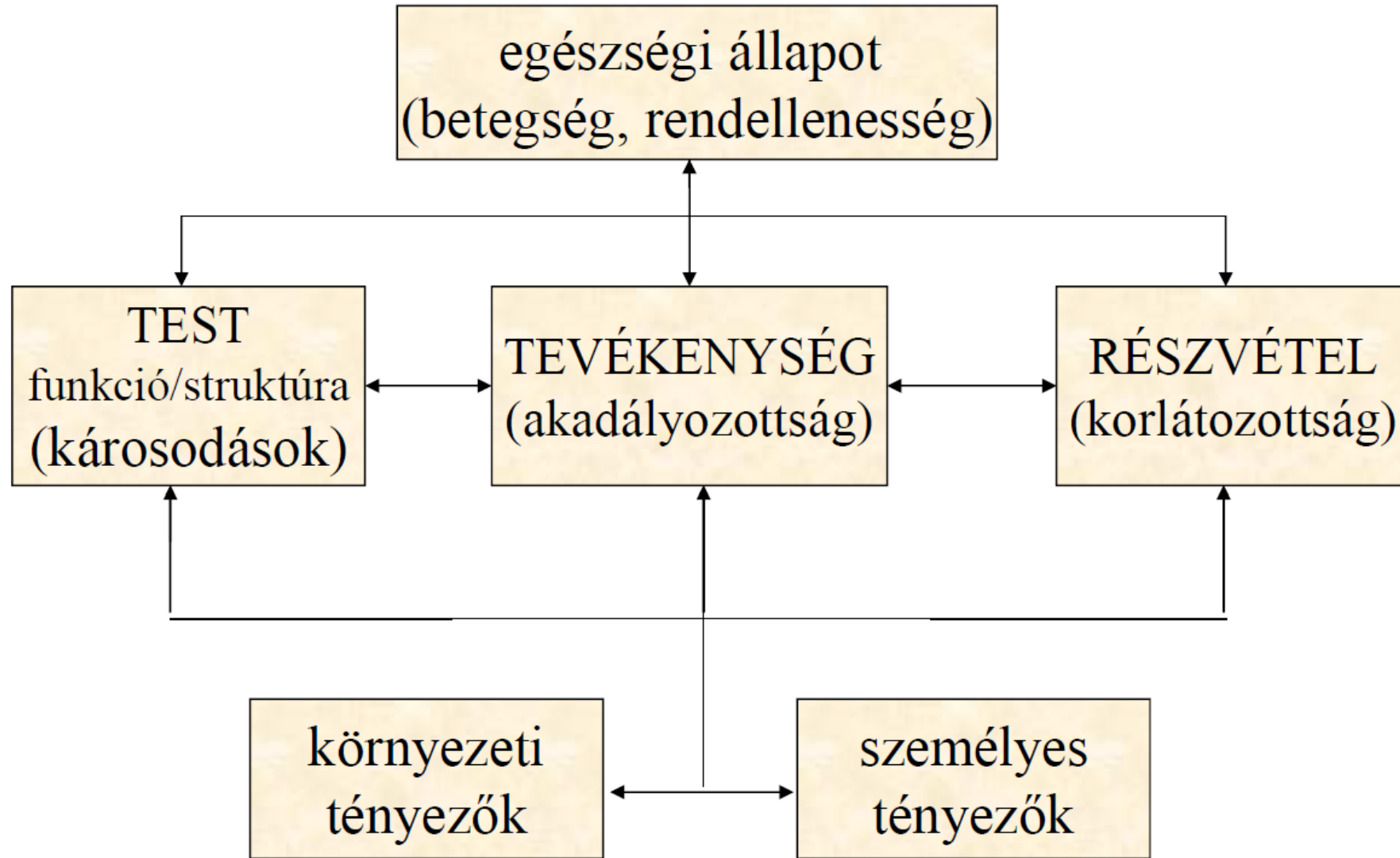

A különbözés leírása

TESTI FUNKCIÓK

Meghatározások: A testi funkciók a szervezet rendszereinek élettani funkciói (beleértve a pszichés funkciókat is).

A károsodások problémák a testi funkcióban vagy szerkezetben, pl. jelentős eltérés vagy veszteség, hiány.

Minősítő

Az általános minősítőt – negatív értékelő skálával – egy károsodás mértékének vagy kiterjedtségének jelölésére használjuk:

xxx.0 NINCS károsodás	(nincs, elhanyagolható, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE károsodás	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT károsodás	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx.3 SÚLYOS károsodás	(nagy mértékű, jelentős,...)	50–95%
xxx.4 TELJES károsodás	(totális,...)	96–100%
xxx.8 nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható		

TEVÉKENYSÉGEK ÉS RÉSZVÉTEL

Meghatározások: A tevékenység egy feladat vagy cselekvés végrehajtása az egyén által.

A részvétel közreműködés egy elethelyzetben.

A tevékenység akadályozottsága nehézség, amit az egyén a cselekvések végrehajtása során tapasztal.

A részvételi korlátozottság probléma, amit az egyén tapasztal az elethelyzetekben történő közreműködéskor.

Minősítők

xxx.0 NINCS nehézség	(nincs, hiányzik, jelentéktelen,...)	0–4%
xxx.1 ENYHE nehézség	(csekély, kismértékű,...)	5–24%
xxx.2 MÉRSÉKELT nehézség	(közepes, meglehetősen,...)	25–49%
xxx.3 SÚLYOS nehézség	(nagy mértékű, jelentős,...)	50–95%
xxx.4 TELJES nehézség	(totális,...)	96–100%
xxx.8 nem meghatározott		
xxx.9 nem alkalmazható		

FNO – Fogászat, szájhigiéné

- Funkciók közül:
  - b510 A táplálékfelvétel funkciói (harapás, rágás, étel mozgatása a szájbán...)
- Struktúrák közül:
  - s320 A szájüreg struktúrája (fogak, fogíny, nyelv...)
- Tevékenység, részvétel
  - Kommunikáció létrehozása
    - d330 Beszéd
    - d350 Társalgás
  - Önellátás
    - d510 Mosakodás
    - d520 Testrészek ápolása (A test azon részeinek – pl. bőr, arc, fogak, haj, körmök és külső nemi szervek – ápolása, amelyek a megmosásé s megszáritás mellett egyéb ápolást is igényelnek)
    - d5201 Fogápolás – A szájhigiéne megőrzése, fogmosás, fogselyem használata, illetve műfogsor vagy a fogszabályozó ápolása.
    - d550 Étkezés

Stroke

A szélütést túlélők 48%-a féloldali bénulásban,
12-18%-a beszédzavarban szenved,
22%-a járásképtelen

40-50 000

új beteg évente
10 percenként 1...

N. facialis paresis
mimikai izmok,
nyálmirigyek

Kézfunkció
(paresis, spazmus)

napi rutin megszervezésének zavara

szájhygiéné
szükségességének
megértése

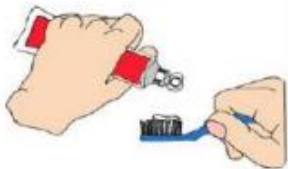
kommunikáció
akadályozottsága

1

turn tap on

2

put toothpaste
on brush

3

brush front
of teeth

4

brush top
right teeth

5

brush top
left teeth

6

brush bottom
left teeth

7

brush bottom
right teeth

8

spit

9

wash toothbrush

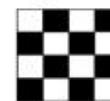

turn tap off

10

wipe face

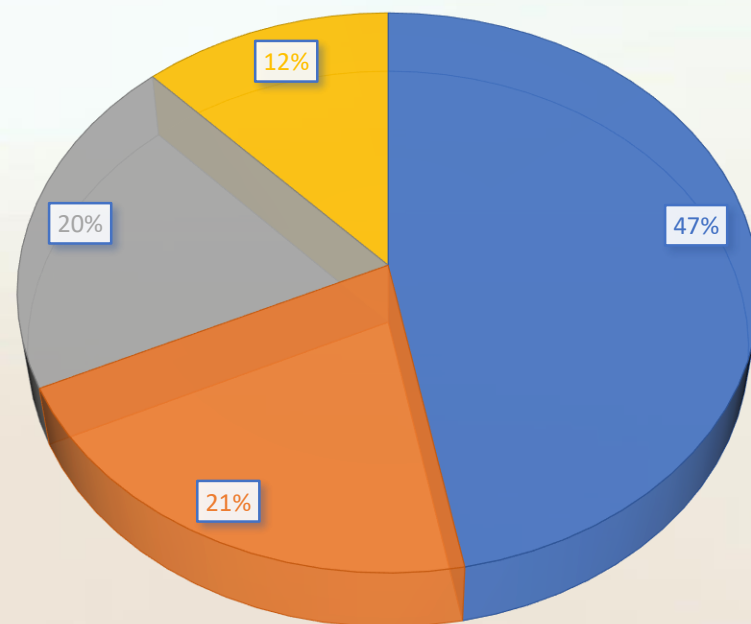
finished

Négyvégtagbénulás

NSCISC statisztika

- Az Egyesült Államokban 54 új gerincvelősérült jut 1 millió lakosra
- (Ez Magyarországon 540 esetet jelentene.)

- incomplete tetraplégia
- incomplete paraplégia
- komplett paraplégia
- komplett tetraplégia

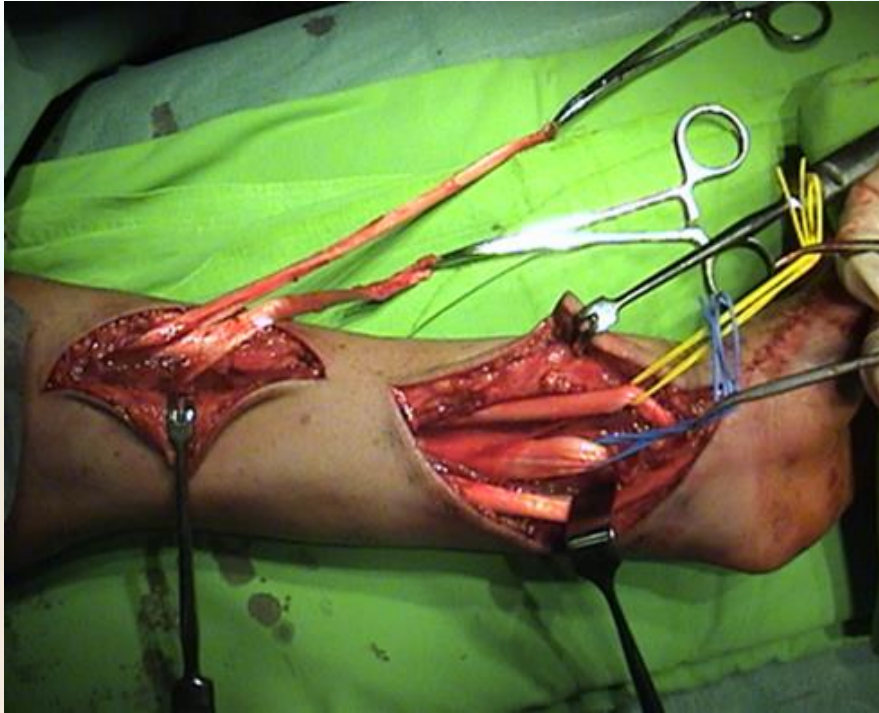
marokfogás

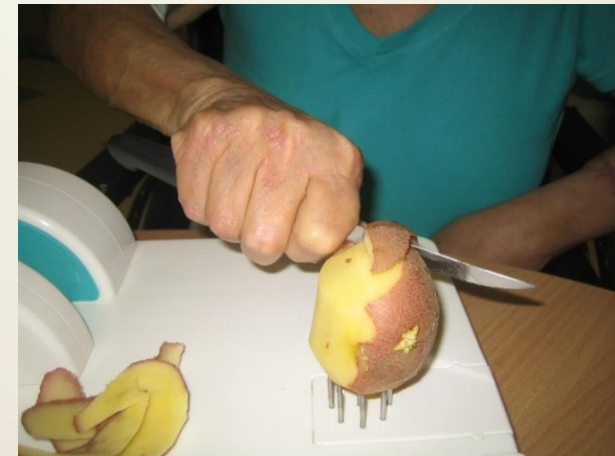

kulcsfogás

Fogásjavító műtét

Rögzítő

Rögzítő

Nyél vastagítás

Speciális fogás

Rheumatoid arthritis

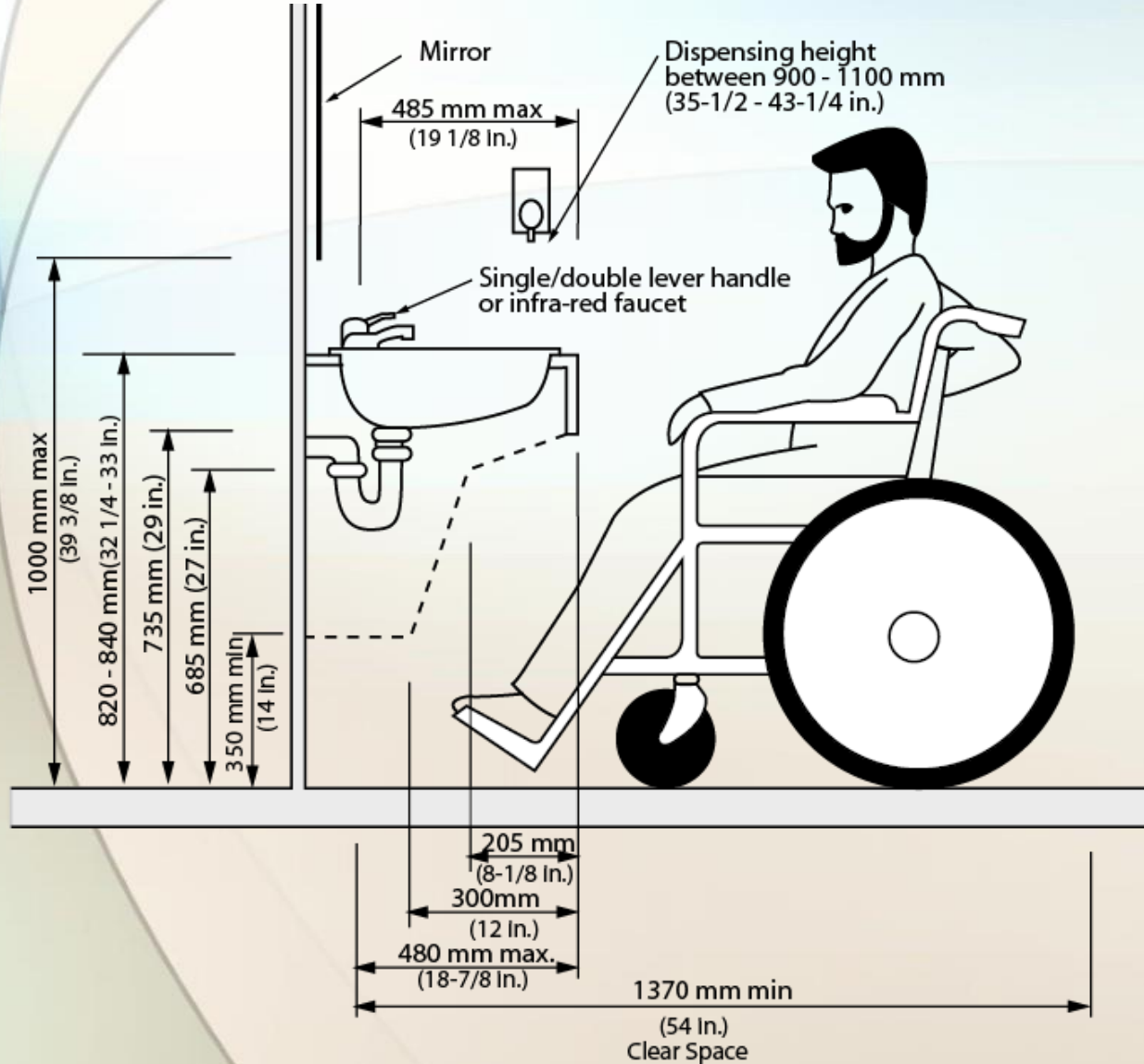

Fürdőszoba

Ápoló

Segítő – nem csak mozgásban

fogápolási szokások,

fogorvosi élmények

1.

- Épp ma megyek megint fogorvoshoz. Az utóbbi egy-másfél évben ... járunk **magánrendelőbe**. Azért magánba mert itt viszonylag **hamar kapok időpontot**. ... a neve. **Lift** van az épületben. A rendelőben már a modern dönthető-emelhető elektromos székek vannak, viszont számomra ami **nehéz az átülés**. Hiába gurulok akármennyire közel a székhez, így is kicsit nagy a távolság a fogászati széken található borítás miatt, így ...nak kell át emelnie, ami persze nem egy könnyű feladat. Szerintem ezt mások sem tudják egyszerűen megoldani.

2.

- - naponta 2x mosok fogat, **elektromos fogkefével, jobb kezes** voltam, (most a **jobb kézen gyengébb a kézfunkció**) ezért továbbra is jobb kezemben van a fogkefe, **bal kézzel segítek**. **KI-BEkapcsolás** eleinte nem ment, aztán bal kézzel sikerült, így már nincs szükségem segítségre
- - mosdómagasságon nem állítottunk
- - az előző életemben **normál fogkefét** használtam, azzal nem tudnék rendesen fogat mosni
- -fogorvoshoz évente járok, magánpraxisba, nem volt akadálymentes, de mivel ...-t_(betegtárs) is vittem hozzá, **beszerzett egy rámpát :-)**

3.

- Az én fogmosási szokásaim **nem változtak** a baleset előtti időszakhoz képest.
- Kivéve azt a kb 2-3 hónapot még nem mozgott semmim.
- Az intenzív osztályon, és a rehab első pár hetében a fogmosáshoz is segítség kellett. **Barátnőim, ápolók, családtagok** mosták a fogamat.
- De szerencsére a bal kezem tökéletesen helyre jött.
- **Jobb kéz helyett a bal kezemet használom.**
- Elektromos fogkefével, napi kétszer (reggel, este). Szájvizet is használok.
- A **fogselyem** használatával már meggyült a bajom, de szerencsére lehet kapni **fogköztisztító kefét, fogselyem pálcikákat** amiket én jól megtudok fogni.
- 1 évben 1x megyek fogorvoshoz.
- Mivel nem kerekesszékkal közlekedem, így nem szükséges, hogy akadálymentes legyen a rendelő

4.

- Nekem anno volt kézfogó műtétem a ... doktor úrnál én azóta úgy mosok fogat hogy igazából bent ülök a kádban a fürdetőszékben **anyu beleadja a kezembe** a sima fogkefét és igazából rá tudok fogni és **ugyanúgy tudok fogat mosni** mint a sérülésem előtt annyi különbséggel hogy a sérülésem óta **nem mindennap mosok fogat** leginkább napi szinten **szájjal** **öblíték**. És bátran ki merem jelenteni hogy most fogom tölteni a 32-őt de hál Istennek egyetlen egy rossz fogam sincsen :)

5.

- 27 évesen sérültem le 4 végtagra bénultam le. Bevalom őszintén én nagyon **féltem a fogorvostól** még nem sérültem le és ezért el is hanyagoltam és sok rossz fogam volt. Sérülésem után úgy döntöttem hogy meg csináltatom mert nem elég hogy béna vagyok még fogfájással is szenvedjek. A **fogorvosi rendelő ig minden akadálymentes**, annyi gubanc hogy **olyan keskeny az ajtó** hogy szerencse a hajtó karika le van véve a székről és így be tudnak tolni. Bent **2 ember megfog és áttesznek** a kezelő székbe, öblíteni vesetálba. Én Általában **1 nap egyszer** mosok fogat este. **fekve** sima fogkefével, **szívószál pohárba öblítés vese tálba**. A **7 éves keresztlányom is megcsinálja nekem ha nincs más.**

6.

- A legnagyobb változás a paraplég előtti helyzetemhez képest, hogy nehéz megfelelő és jó fogorvost találnom. Falun élek, itt nincs fogorvos, de a közeli községekben (10 km-en belül) több is van. Akihez hivatalosan **OEP finanszírozás** alapján tartozom, ő, **az emeleten rendel**, ugyan van egy **beülő lépcsőlift/lépcsőszék**, de **gyerekekre méretezve**, így nem tudom használni.
- Ezért **privát** alapon járok az egyik szomszéd kisvárosba, ahol **akadálymentes** a rendelő és nagyon segítőkész az orvos. A **szájsebészet** már sokkal nehezebb. A közeli járási város rendelőjében a fogászat (természetes) emeleten van, amit lift híján nem tudok megközelíteni. Ezért ilyen esetekben is a **privát ellátást** kell választanom, ha nem akarom a 60-70 km-re levő (akadálymentes, jól felszerelt) megyei szájsebészetet felkeresni.

7.

- 44 éves vagyok, 26 éve tetraplég.
- **Naponta egyszer**, este mosok fogat, lefekvés előtt. **Hagyományos** fogkefét és fogkrémet használok. Segédeszköz nem kell hozzá, a **két tenyerem külső élei közé szorítom** a fogkefét és magam mosom a fogam.
- Nem csapnál történik, hanem **két kis pohárban** van valamennyi víz, az egyikből kortyolok az öblítéshez, a másikba köpök.
- **Intézményben lakom, nekem a nővérek készítik elő** a pohár vizeket és nyomják a fogkefére a fogkrémet.
- A koronavírus járványt leszámítva **évente** megyek fogorvoshoz. Huszonéve ugyanaz a 3-4 tömött fogam van, szükség esetén tömést cserélnék. ... lakom, itt találtam két, **kerekesszéssel is használható fogorvosi rendelőt** (az egyik gyerekfogorvosi rendelő). Az ellenőrzésekre előzetes egyeztetés után magam gurulok el az elektromos kerekesszékekkel. Ha kiderül, hogy komolyabb beavatkozásra van szükség, akkor legközelebb olyan **segítő kísér, aki át is tud emelni** a fogorvosi székbe és vissza.
- Szájöblítőt, egyebeket nem használok, viszont minden étkezés után cukormentes rágót rágok (gondolom) a száj ph-értékének visszaállítása miatt.

Köszönjük a figyelmet!

